

Bu program Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti tarafından finanse edilmektedir.

İmalat Sanayinde Kadınların Güçlenmesine Yönelik Model Geliştirme Projesi

Bilgi Notu

Arkaplan ve Amaç:

Önümüzdeki on yıl içinde otomasyon, yapay zekâ ve dijital teknolojilerin 3,1 milyon net yeni iş yaratma potansiyeline sahip olduğu, 2030 yılına kadar otomasyon ve dijitalleşmenin etkisiyle 7,6 milyon işin kaybedilebileceği ve 8,9 milyon yeni işin yaratılabileceği, çoğu teknolojiyle ilgili sektörlerde olmak üzere şu anda mevcut olmayan 1,8 milyon işin yaratılabileceği öngörülmektedir¹.

Bu nedenle, bilişsel yetenekler ve sosyal becerilerin yanı sıra teknolojik becerilere odaklanan yetkinlik artırma ve yeniden yetkinlik kazandırma girişimlerinin, yetenek dönüşümünde önemli bir rol oynayacağı düşünülmektedir. Bu yetenek dönüşümü, özellikle yüksek otomasyon potansiyeline sahip olan imalat sektöründe daha kritik olacaktır. Önümüzdeki dönemde, farklı paydaşların katılımını ve iş birliğini içeren yetkinlik artırma ve yeniden yetkinlik kazandırma girişimlerini desteklemek ve uygulamaya koymak gerekecektir.

Türkiye’de imalat sanayi perspektifinden bakıldığında, bu teknolojilerin kullanımı; dijital ve yeşil dönüşüm konusundaki olgunluk seviyeleri sektörler arası ve ölçek bazında büyük farklılıklar göstermektedir. Makine ve otomotiv gibi sektörlerdeki büyük ölçekli firmaların birçoğu dijital dönüşümden önemli ölçüde faydalanabilir konumdadır. Ancak kaynak kısıtları, teknolojiye erişimdeki zorluklar veya mevcut iş modellerini değiştirme konusunda karşılaşılan sorunlar özellikle KOBİ’ler için dijitalleşme sürecini yavaşlatabilmektedir. Bu noktada, dönüşümün daha geniş bir perspektifte yaygınlaştırılması ve desteklenmesi önem kazanmaktadır.

Bunun yanı sıra, bu değişim sürecinde toplumsal cinsiyet eşitsizliği hala belirgin bir sorun olarak varlığını sürdürmektedir. Büyük sanayi bölgelerinde faaliyet gösteren büyük firmalarda kadın istihdam oranlarının %10’un altında olması dikkat çekicidir. İmalat sanayi sektörlerinde kadınların istihdama katılımını artırarak, potansiyellerini tam anlamıyla değerlendirmek hem ekonomik açıdan hem de toplumsal olarak büyük önem arz etmektedir.

1

<https://www.mckinsey.com/tr/~media/mckinsey/locations/europe%20and%20middle%20east/turkey/our%20insights/future%20of%20work%20turkey/future-of-work-mckinsey-turkey-full-report.pdf>

Bu program Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti tarafından finanse edilmektedir.

Yukarıda bahsi geçen sorunlar odağında bu proje üç ana/makro sorunu ele almayı amaçlamaktadır:

- i. COVID-19 pandemisinin endüstriyel üretim kalıplarına ve kadınların güçlenmesine olan olumsuz etkileri,
- ii. İmalat sanayinde nitelikli istihdam kalıplarındaki yapısal ve tarihsel cinsiyet farkı; imalat sanayinde kadın istihdamını destekleme ihtiyacı,
- iii. İmalat sanayinin hızlanan dijital ve yeşil dönüşüme uyum sağlama zorluğu.

"İmalat Sanayinde Kadınların Güçlenmesine Yönelik Model Geliştirme Projesi," Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı (UNDP), Türkiye İşveren Sendikaları Konfederasyonu (TİSK) ve Türkiye Cumhuriyeti Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı iş birliği ve Avrupa Birliği finansmanı ile yürütölmektedir. Proje, imalat sanayinde kadınların güçlenmesini önceleyerek kalkınma gündeminde öne çıkan ikiz dönüşüm ihtiyacına yönelik modeller geliştirmeyi amaçlamaktadır.

Proje aracılığıyla, imalat sanayinde, kadınların yetkinlik artırma ve yeniden yetkinlik kazandırma yoluyla geleceğın işleriyle uyumlu bir şekilde güçlenmesine odaklanılacaktır. Bu şekilde pilot dönüşüm örneklerini sergileyerek tekrarlanabilir modeller oluşturmak hedeflenmektedir.

Pilot İller:

Projenin uygulanması için İstanbul, Ankara, İzmir, Manisa ve Kocaeli öncelikli iller olarak belirlenmiştir. Bu illerin yanı sıra 6 Şubat depreminden etkilenen 11 il kapsamındaki faydalanıcıların ön başvurulardaki talepleri doğrultusunda projeye dâhil edilmesi proje ortakları tarafından değerlendirilecektir.

Hedef Grup:

Projenin hedef grupları imalat sanayisinde faaliyette bulunan firmalar, STEM (Bilim, Teknoloji, Mühendislik ve Matematik) alanlarından mezun olmuş kadınlar (değışim elçileri) ve operatörler yani saha çalışanları olarak belirlenmiştir. Bunun yanı sıra tüm proje faaliyetleri belirlenen paydaşlar ile yakın temas ve iş birliği içerisinde gerçekleştirilecektir. Pilot illerdeki Sanayi Odaları, OSB Yönetimleri, TİSK üye sendikaları, üniversiteler, sektör dernekleri gibi kuruluşlar öncelikli paydaşlar arasındadır.

Proje Aktiviteleri:

Aktivite-1 – Hazırlık Çalışmaları

Bu aktivite kapsamında, "İmalat sanayi için mevcut durum ve geleceğın işleri" konusunda ilk olarak masa başı çalışmaları tamamlanacak, ardından arz ve talep taraflarının ihtiyaçlarını belirlemek için detaylı saha çalışması gerçekleştirilecektir. Yapılan masa başı çalışmalar ve saha çalışmaları çıktılarına istinaden, geniş bir perspektifle hedef iller üzerinden ihtiyaç analizleri hazırlanacaktır. Pilot uygulama faaliyetleri

Bu program Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti tarafından finanse edilmektedir.

tasarlanacak ve uygulama için değişim elçileri/operatörler ve firmaların seçimi bu aktivite kapsamında tamamlanacaktır.

Aktivite-2 – Hedef Grupların Kapasitesinin Geliştirilmesi

Dönüşüm gündemiyle uyumlu olarak faydalanıcılara yönelik kapasite geliştirme gerekliliklerine ilişkin kılavuzlar ve dijital ve yeşil dönüşüm odaklı bilgi paylaşımı için gerekli araç setlerini içeren dijital bir platform oluşturulacaktır.

Değişim elçileri ve operatörler için yetkinlik artırma ve yeni yetkinlikler kazandırma konusunda eğitim programları MEXT Teknoloji Merkezi (MEXT) tarafından tasarlanacak ve uygulanacaktır.

Değişim elçileri ve operatörler firmalar ile eşleştirilecek ve eş zamanlı olarak mentörlük desteği sağlanacaktır. Bu aktivite kapsamında ayrıca, dijital ve yeşil dönüşüm konusunda yerel paydaşlar ve arayüz kuruluşları için kapasite geliştirme programları tasarlanacak ve uygulanacaktır.

Aktivite-3 – Pilot Dönüşüm

Pilot dönüşüm uygulamaları öncesinde seçilen arayüz kuruluşlarına ve işverenlere detaylı bilgi verilecektir. Devamında ise firmalarda dijital ve yeşil dönüşüm uygulamaları başlatılacaktır. Söz konusu pilot dönüşüm uygulamaları MEXT tarafından benimsenen SIRI ve COSIRI metodolojileri kullanılarak gerçekleştirilecektir. Kapasite artırma çalışmaları kapsamında ise, iş/yaşam dengesi, toplumsal cinsiyet eşitliği anaakımlaştırma konularında farkındalık artırma faaliyetleri yürütülecektir.

Aktivite-4 – İzleme ve Değerlendirme

Bu aktivite kapsamında, projenin izlenme ve değerlendirilmesinin yanı sıra, pilot uygulamaların sonuçlarından yararlanılarak, başarılı sonuçların ölçeklendirilmesine yönelik stratejiler tasarlanacak ve seçenekler politika raporu olarak sunulacaktır.

Aktivite-5 – İletişim ve Görünürlük

Projenin görünürlüğünü artırmak, paydaşlar arasında doğru iletişimi sağlamak, kadınların STEM temelli istihdam fırsatları konusunda farkındalığını artırmak, COVID-19 sonrası dönemde imalat sanayinin dijital ve yeşil dönüşüm gereksinimleri hakkında bilgilendirmek ve Türkiye'de geleneksel olarak erkek egemen sektörler ve mesleklerde kadın istihdamını artırma amacıyla iletişim odaklı faaliyetler gerçekleştirilecektir.

Bu program Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti tarafından finanse edilmektedir.

Proje Kapsamında Sağlanacak İmkanlar:

Firmalar:

Seçilecek **100** firmaya detaylı dijital/sürdürülebilirlik olgunluk değeriendirmeleri uygulanarak dönüşüm yol haritaları hazırlanacak ve uygulama desteği sağlanacaktır. Dijital Olgunluk Değeriendirmesi (SIRI), Sürdürülebilirlik Olgunluk Değeriendirmesi (COSIRI) proje uygulama ortağı MEXT tarafından proje kapsamında gerçekleştirilecektir. Bu firmalara ayrıca, projeye özel geliştirilen müfredat doğrultusunda kapsamlı eğitimler alan nitelikli “Değerişim Elçisi” ve “Operatör” beyaz ve mavi yakalı kadınları istihdam etme fırsatı sunulacak, yetiştirilen değerişim elçileri ve operatörler firmalara dönüşüm yolculuğunda eşlik edecektir. 12 aylık uygulama/istihdam süreci boyunca firmalara değerişim elçilerinin maaşları için nakit destek sağlanacaktır.

Değerişim elçileri:

Projeye özel geliştirilen müfredatla, **200** “Değerişim Elçisi” olarak belirlenecek STEM (Bilim, Teknoloji, Mühendislik ve Matematik) alanlarından mezun kadınlarla 4-6 ay boyunca kapsamlı dijital ve sürdürülebilirlik eğitim programları gerçekleştirilecek ve eğitim dönemi boyunca nakit desteği sağlanacaktır. Söz konusu eğitim programı MEXT tarafından proje kapsamında gerçekleştirilecektir. Eğitim programını alan değerişim elçilerine proje kapsamında dijital olgunluk ve sürdürülebilirlik yol haritaları hazırlanan firmalarda istihdam fırsatı sunularak firmaların dönüşüm yolculuklarına destek vermeleri sağlanacaktır. İstihdam süresi boyunca değerişim elçileri mentörlük desteğinin yanı sıra, birbirinden öğrenme ve deneyim paylaşımı fırsatlarına sahip olacaktır.

Operatörler:

Projeye özel geliştirilen müfredatla, toplamda **200** “Operatör” kadınla 2-3 ay boyunca kapsamlı dijital ve sürdürülebilirlik eğitim programları gerçekleştirilecek ve eğitim dönemi boyunca nakit desteği sağlanacaktır. 200 operatörden, 100 tanesi halihazırda proje kapsamında seçilecek olan firmalarda istihdam edilen, 100 tanesi ise iş arama sürecinde olan mavi yaka kadınlardan seçilecektir. Söz konusu eğitim programı MEXT tarafından proje kapsamında gerçekleştirilecektir. Eğitim programını alan operatör kadınlara, seçilen firmalarda istihdam fırsatı sunulacaktır. İstihdam süresi boyunca operatör kadınlar birbirlerinden öğrenme ve deneyim paylaşımı fırsatlarına sahip olacaktır.

Bu program Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti tarafından finanse edilmektedir.

Proje Uygulama Ortağı:

MEXT:

MEXT, Türkiye Metal Sanayicileri Sendikası (MESS) çatısı altında kurulmuş teknoloji merkezidir. MEXT, sadece metal sektörüyle sınırlı olmamak üzere tüm endüstriyi kapsayarak imalat sanayisinde faaliyet gösteren firmaların dijital ve yeşil dönüşümüne destek olmaya yönelik faaliyetler yürütmektedir. MEXT; Dijital Fabrika, Dijital ve Sürdürülebilirlik Olgunluk Değerlendirme Hizmetleri, Ekosistem ve Eğitim olmak üzere dörtlü bir oluşumdan meydana gelmekte ve işletmelere dijital dönüşüm yolculuklarında uçtan uca destek vermektedir. Firmalara dijital dönüşüm ve sürdürülebilirlik alanlarında yol haritalarını belirleme ve uygulama konusunda destek sağlarken, aynı zamanda firmaların dönüşüm yolculuklarında dünya standartlarında çözüm ortakları ve teknoloji şirketleri ile etkileşimlerini desteklemektedir. Üst/orta düzey yöneticilere, mühendislere, uzmanlara ve saha çalışanlarına özel dijital ve yeşil dönüşüm eğitim programları tasarlanmaktadır².

SIRI ve COSIRI uygulaması:

Proje kapsamında faydalanıcı olacak firmalara detaylı dijital ve sürdürülebilirlik olgunluk değerlendirmeleri MEXT tarafından uygulanacaktır. Dijital dönüşüm pilot uygulamalar için Dijital Olgunluk Değerlendirmesi (SIRI), yeşil dönüşüm pilot uygulamaları için ise Sürdürülebilirlik Olgunluk Değerlendirmesi (COSIRI) kullanılacaktır.

Küresel uzman kuruluşların iş birliğiyle geliştirilen SIRI uygulaması, küresel düzeyde kabul görmüş ve Dünya Ekonomik Forumu (WEF) tarafından akredite edilmiştir. SIRI, organizasyon, strateji, kurum kültürü, süreçler, teknoloji gibi 10 temel alanda detaylı bir analiz imkanı sağlamaktadır. Güçlü kıyaslama ve veri havuzu içeren dijital olgunluk bandı puanlamasına sahiptir. SIRI analiz çalışmaları neticesinde firmalar için özelleştirilmiş yol haritaları hazırlanmaktadır.

COSIRI uygulaması ise firmaların sürdürülebilirlik ve yeşil dönüşüm çalışmaları kapsamında kullanılmaktadır. COSIRI çerçevesi, sürdürülebilirliği yerleştirmek için herhangi bir firmanın göz önünde bulundurması gereken 4 temel yapı taşı tanımlamaktadır: Strateji ve Risk Yönetimi, Sürdürülebilir İş Süreçleri, Teknoloji ve Organizasyon ve Yönetişim. Bu boyutlarda, şirketlerin geleceğe hazır, sürdürülebilir üreticiler olabilmek için odaklanmaları gereken alanları önceliklendiren özelleştirilmiş yol haritaları hazırlanmaktadır.

² <https://www.mext.org.tr>